

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного
університету Чернігівська
політехніка»
проф. О.О. Новомлинець

«__» _____ 2023 р

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

на навчання за ОКР «магістр»

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
протокол № 10 від «02» травня 2023 р.

Чернігів 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ	4
1.1 МЕЙДЖОР «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»	4
Модуль 1. Бюджетна система	4
Модуль 2. Банківська система	5
Модуль 3. Податкова система	6
Модуль 4. Страхування	8
1.2 МЕЙДЖОР «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ І УСТАНОВ»	10
Модуль 1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання	10
Модуль 2. Фінанси підприємств	11
Модуль 3. Страхові послуги	12
Модуль 4. Фінансовий ринок	13
Критерії оцінювання знань абітурієнтів	15

ВСТУП

Програма вступних випробувань для навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», розроблена з урахуванням вимог навчального плану та особливостей двох освітньо-професійних мейджорів: «Фінанси, банківська справа та страхування» і «Фінансовий менеджмент підприємств і установ». Зміст програми спрямований на перевірку знань абітурієнтів і визначає вимоги до завдань вступних випробувань та критерії їх оцінки.

Метою вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості абітурієнтів. Успішне засвоєння навчальної програми ОКР «магістр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» потребує від абітурієнта наявності базової вищої освіти, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» має інтегрований характер і включає теми дисциплін за освітньо-професійними програмами:

1) «Фінанси, банківська справа та страхування»:

Модуль 1. Бюджетна система;

Модуль 2. Банківська система;

Модуль 3. Податкова система;

Модуль 4. Страхування;

2) «Фінансовий менеджмент підприємств і установ»:

Модуль 1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання;

Модуль 2. Фінанси підприємств;

Модуль 3. Страхові послуги;

Модуль 4. Фінансовий ринок.

Порядок проведення вступного іспиту визначається «Правилами прийому до Чернігівського національного технологічного університету у 2020 році».

Формою проведення вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є письмовий екзамен, який містить 15 тестів, три теоретичних питання та дві задачі.

1 ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1.1 ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ»

Модуль 1. Бюджетна система

1.1 Бюджетна система України

Місце бюджету у фінансовій системі України. Матеріальний зміст та форма прояву бюджету. Бюджет як економічна категорія і основний фінансовий план держави.

Функції бюджету. Практичний вияв та значення головних функцій бюджету. Поняття бюджетної системи держави. Основи бюджетного устрою держави, основні фактори, що його визначають.

Принципи побудови бюджетної системи України.

Склад бюджетної системи України. Державний і місцеві бюджети. Складові частини бюджетів. Загальний і спеціальний фонди бюджетів.

1.2 Доходи та видатки Державного та місцевих бюджетів України

Доходи та витрати бюджету у системі державних доходів і витрат. Сутність доходів і витрат бюджету як економічних категорій. Джерела формування доходів бюджету.

Ознаки класифікації доходів і видатків бюджету. Склад і структура доходів Державного бюджету України. Доходи загального і спеціального фонду бюджету. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України та їх структура.

Склад доходів місцевих бюджетів. Структура видатків місцевих бюджетів. Надходження та витрати бюджету розвитку місцевих бюджетів.

Дефіцит і профіцит бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету в Україні.

Державний кредит як джерело фінансування дефіциту бюджетів. Форми державного кредиту.

Державний борг і його структура. Внутрішній і зовнішній, поточний і капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу.

1.3 Бюджетний процес

Сутність бюджетного процесу та особливості його організації в Україні. Учасники бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Особливості складання проекту місцевих бюджетів, їх прийняття, виконання та підготовки звітів про виконання бюджетів. Роль основних учасників бюджетного процесу в його організації на місцевому рівні.

Рекомендована література

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Бюджетна система: тенденції розвитку / [А. В. Корнилюк та ін. ; за заг. ред. В. М. Мазярчука]. Київ: Лопатіна О. О., 2019. 382 с.
3. Проць Н.В. Бюджетна система: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 267 с.
4. Піхоцька О.М., Фурдичко Л.Є. Бюджетна система: навч. посіб. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
5. Бюджетна система: підручник / [І. В. Алексеев та ін.]. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 399 с.
6. Положення про Державну казначейську службу України від 15 квітня 2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>.
7. Про державний бюджет на поточний рік: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>.
8. Пантелеєв В.П. Бюджетна система: навч. посіб. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 377 с.
9. Бюджетна система: навч. посіб. / [І. І. Кичко та ін.]. Чернігів, Ніжин: Лук'яненко В. В.: Орхідея, 2016. 256 с.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Модуль 2. Банківська система

2.1 Банківська система в економіці держави та основні напрями діяльності центральних банків

Сутність банківської системи та об'єктивні економічні умови її формування. Роль та місце банківської системи в економіці держави.

Принципи побудови банківської системи. Функції та механізм функціонування банківської системи.

Сутність центрального банку та його роль в економіці.

Основні напрями діяльності та функції центральних банків. Центральний банк як емісійний центр держави.

Функції банківського регулювання та нагляду, реалізації грошово-кредитної політики, валютного регулювання і контролю.

Центральний банк як інформаційно-статистичний та аналітичний центр банківської системи.

Операції центральних банків та їх загальна характеристика.

2.2 Функції та основні види операцій комерційних банків

Комерційні банки як ключова складова банківської системи.

Сутність та призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Основи організації та специфіка діяльності банківських установ.

Принципи та цілі діяльності комерційних банків. Функції комерційних банків в ринковій економіці.

Ознаки класифікації комерційних банків. Універсальні та спеціалізовані банківські установи.

Основні напрями діяльності та види операцій комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій та послуг.

2.3 Банківська система України

Організаційна структура та характеристика дворівневої банківської системи України. Принципи взаємодії складових елементів першого і другого рівнів банківської системи.

Функції банківської системи України та правові основи її функціонування.

Статус НБУ та його роль в банківській системі України. Завдання та функції Національного банку України.

Основні напрями діяльності та операції НБУ. Емісія грошей та регулювання грошового обігу.

Грошово-кредитна політика НБУ та інструменти її реалізації. Валютна політика та валютне регулювання і контроль.

Сутність комерційного банку та його роль в економіці України.

Створення та організація діяльності комерційного банку.

Сутність, принципи діяльності та функції комерційних банків. Види комерційних банків в Україні.

Види та загальна характеристика операцій вітчизняних банків. Пасивні операції комерційних банків. Активні банківські операції. Комісійно-посередницькі операції та послуги комерційних банків.

Рекомендована література

1. Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки / [О. Б. Жихор та ін.]. Київ : Кондор, 2018. 436 с.

2. Банківська система: навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.]. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 485 с.

3. Банківська система: навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 291 с.

4. Банківські операції: підручник / [Дзюблюк О. В. та ін.]. Тернопіль: Терно-граф, 2013. 687 с.

5. Загородній А., Вознюк Г. Банківська справа: термінол. словн. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2010. 506 с.

6. Коренюк П.І., Коренюк Л.В., Левандівський О.Т. Гроші і кредит: навч. посіб. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 401 с.

7. Кузьмак О.М., Кузьмак О.І., Боднарюк І.Л. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч. посіб. Рівне : Червінко А. В., 2012. 264 с.

8. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

9. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Інструкція НБУ від 21.01.2004 р. №22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

10. Успенко В.І., Аванесова Н.Е., Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник. Харків: Щедра садиба плюс, 2015. 207 с.

Модуль 3. Податкова система

3.1. Сутність податків і їх значення

Податки як фінансова категорія, їх економічна сутність і призначення. Історична ретроспектива розвитку податків.

Податки-вихідна категорія державних фінансів. Характерні ознаки податків як обов'язкових платежів.

Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту. Податкова система: поняття і основи побудови. Принципи оподаткування. Основні категорії податкової системи.

Функції податків. Елементи податку. Види податкових ставок. Проста і ступінчата шкала прогресивного оподаткування.

Класифікація податків і зборів. Прямі і непрямі податки, їх склад і особливості. Пропорційні, прогресивні та регресивні податки. Загальнодержавні та місцеві податки, порядок їх встановлення в Україні.

3.2. Податкова система України

Сучасна податкова система України. Податковий кодекс: сутність і структура.

Основні види податків і зборів та їх законодавче регулювання.

Податок на додану вартість та акцизний податок, їх особливості, платники, об'єкти оподаткування та механізм обчислення. Місце непрямих податків у складі ціни продукції (робіт, послуг).

Місцеві податки і збори: структура і призначення. Особливості нарахування.

Ухилення від сплати податків і відповідальність платників за порушення податкового законодавства.

Рекомендована література

1. Бак Н.А. Податкова система України: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2017. 135 с.

2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Варналій З.С., Романюк М. В. Податкова система: підручник. Київ: Знання України, 2019. 567 с.

4. Воронська О.О. Податки в Україні: навчальний курс. Від теорії до практики: підручник. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 471 с.

5. Карпенко В.В., Колодяжна Т.В. Податкова система: навч. посіб. Харків: Лідер, 2018. 273 с.
6. Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи / [А. М. Вдовиченко та ін. ; за заг. ред. В. М. Мазярчука]. Київ: Лопатіна О. О., 2019. 390 с.
7. Податки. Оподаткування. Податкове планування. Термінологічний словник: навч. посіб. / А. Г. Загородній [та ін.]. Львів: ЗУКЦ, 2017. 511 с.
8. Податкова система: навч. посіб. / В. І. Аранчій [та ін.]. Полтава: Укрпромторгсервіс, 2018. 361 с.
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Модуль 4. Страхування

4.1 Принципи та класифікація страхування, страховий ринок

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.

Принципи страхування.

Поняття класифікації, її наукове та практичне значення. Ознаки класифікації.

Поняття ризику. Основні характеристики ризику.

Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

4.2 Галузі страхування та їх характеристика

Страхування життя і його основні види. Змішане страхування життя. Страхування до одруження. Страхування пенсій (ренти).

Страхування від нещасних випадків. Медичне страхування.

Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти й об'єкти страхування, страхові події, порядок укладання договорів, умови відшкодування збитків.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, тварин, домашнього та іншого майна.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система «Зелена картка».

4.3 Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово

вільних коштів.

Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страховиків.

Поняття фінансової надійності страховика та значення останньої. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків.

Тарифна політика. Перестраховування як метод забезпечення фінансової надійності.

Рекомендована література

1. Добрянський І.А., Рижиков В.С., Серватинська І.М. Страхування: підруч. Київ: Університет сучасних знань, 2014. 315 с.
2. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2010. 318 с.
3. Нога І.О. Страхування: навч.-метод. посіб. Київ: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2010. 183 с.
4. Пацурія Н.Б., Войцеховська І.М., Головачова А.С. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестраховування: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Ліра-К, 2017. 254 с.
5. Плиса В.Й. Страхування: підручник. Київ: Каравела, 2010. 472 с.
6. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. – 286 с.
8. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності: навч. посіб. / В. І. Антонік [та ін.]. Кривий Ріг: Роман Козлов, 2015. 711 с.
9. Фисун В.І., Ярова Г.М. Страхування: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2011. 232 с.
10. Шірінян Л.В. Фінансове регулювання страхового ринку України: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: ЦУЛ, 2014. 458 с.

1.2 ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ І УСТАНОВ»

Модуль 1. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання

1.1 Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм

Зміст та основні завдання «Фінансової діяльності суб'єктів господарювання»

Поняття фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Капітал підприємства, його сутність і склад.

Форми фінансування підприємств, їх класифікація за джерелами походження капіталу та правовим статусом інвесторів.

Зв'язок між фінансуванням підприємства та формою організації бізнесу. Критерії прийняття рішень про правові форми організації бізнесу.

Особливості фінансової діяльності господарських товариств. Особливості фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

Фінансова діяльність державних та казенних підприємств.

1.2 Формування фінансового капіталу підприємства за рахунок різних джерел

Економічний зміст внутрішніх джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємств. Порівняльна характеристика внутрішніх та зовнішніх джерел формування власного капіталу підприємства. Зміст, форми та джерела самофінансування підприємств.

Фінансовий результат від операційної діяльності. Операційний прибуток та методи його визначення. Склад операційних витрат.

Управління операційним прибутком. Валова маржа. Поріг рентабельності, запас фінансової міцності, сила дії операційного важеля.

Поняття власного капіталу та його складові частини. Функції власного капіталу. Статутний капітал, його економічний зміст та порядок формування. Додатковий капітал та джерела його формування. Резервний капітал підприємства, його необхідність, види джерел формування.

Початкове формування статутного капіталу підприємств різних форм організації бізнесу. Корпоративні права, номінальна та ринкова вартість корпоративних прав.

Збільшення статутного капіталу підприємства: цілі та джерела. Зменшення статутного капіталу підприємства: основні цілі, методи, порядок проведення.

Позиковий капітал підприємства, його складові частини та порядок формування. Визначення потреби в позикових коштах. Порівняльна характеристика фінансування підприємств за рахунок власного та позичкового капіталу.

Умови та механізм випуску, розміщення та обслуговування облігацій. Лізинг, фінансова оренда. Методика визначення лізингових платежів.

Спеціальні форми кредитування. Комерційний кредит. Кредиторська заборгованість як джерело формування фінансових ресурсів.

Рекомендована література

1. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Київ: Компринт, 2017. 301 с.
2. Татар М.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. Харків : ХАІ, 2016. 99 с.
3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. / [О. В. Кнейслер та ін.]. Тернопіль: Вектор, 2016. 387 с.
4. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / [І. С. Скоропад та ін.]. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 343 с.
5. Криленко В.І., Корнева Н.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. Харків: Панов А. М., 2016. 181 с.
6. Про акціонерні товариства: закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
7. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. №723/97- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Модуль 2. Фінанси підприємств

2.1 Майно підприємства

Поняття, сутність та місце фінансів підприємства в фінансовій системі. Функції фінансів підприємства. Основи організації фінансів підприємства: саморегулювання, самоокупність та самофінансування.

Надходження і виплати від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг та фактори, які впливають на її обсяг і структуру.

Доходи від фінансових операцій: дохід від участі у капіталі, інші фінансові доходи. Склад інших фінансових доходів.

Склад і структура основних засобів та нематеріальних активів. Основні виробничі засоби та їх роль у відтворювальному процесі. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Шляхи покращення їх використання. Знос і амортизація основних засобів. Методика нарахування амортизаційних відрахувань.

Сутність оборотних коштів підприємства, їх склад, структура, фактори, що впливають на структуру. Показники стану оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів: оборотність оборотних коштів,

тривалість обороту, коефіцієнт завантаження, рентабельність оборотних коштів.

2.2 Джерела фінансування підприємства

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Прибуток від реалізації продукції та фактори, які на нього впливають. Розподіл прибутку. Чистий прибуток та напрямки його використання. Рентабельність продукції. Види рентабельності та методи їх обчислення.

Податки в ринковій економіці: сутність та функції. Класифікація податків. Непрямі податки: акцизний збір, ПДВ, їх сутність, порядок обчислення, об'єкти оподаткування, ставки податків.

Податок на прибуток. Методика обчислення прибутку, що оподатковується. Місцеві податки і збори.

Види кредитів, які отримують підприємства, їх класифікація. Визначення потреби підприємства в кредитах. Ефективність залучення кредитних ресурсів.

2.3 Оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан як важлива характеристика економічної діяльності підприємства. Загальна характеристика показників оцінки фінансового стану підприємства. Баланс підприємства як інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства. Характеристика складу, розміщення і структури майна підприємства.

Методика розрахунку та аналізу основних показників оцінки фінансового стану підприємства: ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, інвестиційної привабливості. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Причини та наслідки погіршення фінансового стану підприємств. Банкрутство.

Рекомендована література

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. №2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/ed20191021>.
2. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Економічна діагностика. Київ: Знання, 2012. 318 с.
3. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 2019. 131 с.
4. Нікола С.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. Одеса: ОНУ, 2020. 206 с.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Поддєрьогін А.М., Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств у економіці України: Монографія. Київ: КНЕУ, 2011. 184 с.
7. Филипенко О. М. Кредитування підприємств. Харків: ХДУХТ, 2011. 174с.
8. Фінанси підприємств: навч. посіб. / [Аніловська Г. Я. та ін. ; за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької]. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 439 с.
9. Фінанси підприємств: навч. посіб. / [Яцух О. О. та ін.; за ред. О. О. Яцух]. Мелітополь: Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2018. 290 с.

10. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики: монографія / [Н. Е. Аванесова та ін.]. Харків: Лідер, 2016. 151 с.

Модуль 3. Страхові послуги

3.1 Страхові послуги та особливості їх реалізації

Економічна необхідність страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам та розширення їх асортименту. Державне регулювання страхової діяльності в Україні. Укладення договору страхування. Обов'язкове і добровільне страхування. Страхування будівель і споруд. Об'єкти страхування. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

3.2 Види страхування

Стан і розвиток системи страхування від нещасних випадків. Форми і види страхування від нещасних випадків. Умови страхування.

Економічна необхідність і значення транспортного страхування. Визначення розміру страхових платежів і порядок їх сплати. Догорів страхування вантажів. Визначення збитку. Обчислення та виплата страхового відшкодування.

Умови окремих видів страхування громадської відповідальності. Контингент страховиків і страхувальників. Об'єкти страхування. Франшиза. Типи та види договорів. Порядок здійснення страхового відшкодування. Значення страхування життя і пенсій, його роль в забезпеченні соціального захисту громадян.

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Строк страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок виплати страхового забезпечення. Відмова у виплаті.

Рекомендована література

1. Беспалова А.Г. Страхові послуги: навч. посіб. Донецьк: Донбас, 2014. 391 с.
2. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник. Київ: Знання, 2011. 391 с.
3. Дема Д.І., Віленчук О.М., Дем'янюк І.В. Страхові послуги: навч. посіб. Київ: Алерта, 2013. 524 с.
4. Козенков Д.Є., Богачова Л.М., Цимбалюк О.В. Страхові послуги: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Д.: Акцент, 2012. 199 с.
5. Кропельницька С.О., Плець І.І. Страхові послуги: навч. посіб. Івано-Франківськ, 2013. 390 с.
6. Майданик Р.А. Страхування зобов'язань з надання медичної допомоги: навч.-практич. посіб. Київ: Алерта, 2013. 80 с.
7. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: указ Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.

8. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

9. Стешенко О.Д. Страхіві послуги: навч. посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2012. 186 с.

10. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності: навч. посіб. / В. І. Антонік [та ін.]. Кривий Ріг: Роман Козлов, 2015. 711 с.

Модуль 4. Фінансовий ринок

4.1 Основи функціонування фінансового ринку

Структура фінансового ринку, його товари. Склад суб'єктів фінансового ринку, їх класифікація.

Заощадження домогосподарств як джерело інвестиційних вкладень. Фактори формування заощаджень. Види регулювання фінансового ринку. Державне регулювання, саморегулювання.

Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. Міжнародне співробітництво по регулюванню фінансових ринків. Правове регулювання фінансового ринку в Україні. Інститути інфраструктури ринку цінних паперів.

Фінансові інструменти, як активи фінансових угод на ринку. Основні ознаки цінних паперів, їх властивості, групи цінних паперів ринку України.

Особливості розрахунку ринкової вартості пайових та боргових цінних паперів. Поняття ризику, його зміст. Рівень ризику в залежності від виду цінних паперів.

Вимірювач недиверсифікованого ризику. Ринкова доходність та необхідна доходність цінних паперів. Лінія надійності фінансового ринку. Розрахунок доходності цінних паперів.

4.2 Фінансові операції у секторах фінансового ринку

Сутність фондової біржі, її призначення. Організація біржової торгівлі цінними паперами. Встановлення ринкової біржової ціни.

Види біржових угод. Касові операції. Операції на строк. Угоди з премією та опціоном. Індекси та інші показники, що відображають рух цін на організаційно-оформлених ринках.

Види похідних фінансових інструментів. Ф'ючерсні контракти, їх класифікація. Форвардні контракти та їх особливості. Опціони та їх особливості. Операції своп. Депозитарні розписки на фондових ринках світу.

Грошовий ринок та ринок банківських позик як складові частини фінансового ринку. Суб'єкти грошового ринку та ринку банківських позик.

Рекомендована література

1. Гарбар Ж.В. Фінансовий ринок: монографія. Київ: КНТЕУ, 2015. 455 с.
2. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: указ Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.

3. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. №2374-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>.
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
5. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / [М. В. Дубина та ін.]. Чернігів: ЧТНУ, 2018. 353 с.
6. Ринок фінансових послуг: підручник / [Приказюк Н. В. та ін.]. Київ: Ямчинський О. В., 2019. 756 с.
7. Фінансовий ринок: навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.]. Тернопіль: Паляниця В. А., 2016. 189 с.
8. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська ; за заг. ред. канд. екон. наук. проф. Д. І. Деми. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 447 с.
9. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студентів ВНЗ / [С. С. Арутюнян та ін.; за заг. ред. С. С. Арутюнян]. Київ: Гуляєва В. М., 2018. 481 с.
10. Чуницька І.І. Фінансовий ринок України: розбудова інфраструктурної компоненти: монографія. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2017. 330 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБИТУРИЄНТІВ

Формою проведення вступного іспиту на ОКР «магістр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є письмовий екзамен.

Екзаменаційний білет включає 15 тестів, 3 теоретичних питання та 2 задачі

Кількість балів за виконання завдань:

10 тестів – по 3 бали;

5 тестів – по 4 бали;

3 теоретичні питання – по 10 балів;

2 задачі – по 10 балів.

Всього 100 балів за повну відповідь.

Відповідь на теоретичне питання, яка оцінюється в 10 балів має відповідати таким вимогам:

– повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;

– повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;

– виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;

– здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та і самостійно робити логічні висновки й узагальнення;

– уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;

– демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

– використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання;

– знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;

– засвоєння питань програми курсу відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь, яка оцінюється в 5 балів має відповідати таким вимогам:

– згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано хоча б одна з цих вимог (якщо вона явно потрібна для вичерпного розкриття питання); або:

– у цілому правильно розкритий за зазначеними вимогами зміст відповіді, але допущені значні помилки під час:

▪ використання цифрового матеріалу;

▪ посилання на конкретні історичні періоди та дати;

▪ формулювання назв провідних фінансових та кредитних установ та

завдань, які перед ними ставляться, а відносно міжнародних (особливо учасником яких є Україна) – у переліку країн учасниць;

- визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь, яка оцінюється в 3 бали має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

- одночасно допущені дві значні помилки, які визначені у критерії оцінки питання в 5 балів;

- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними при відсутності у відповіді студента доказів і раціональних аргументів на їх користь;

Відповідь оцінюється в 0 балів за таких обставин:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три чи більше вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

- одночасно допущені дві чи більше значні помилки, які визначені у критерії оцінки питання в 3 бали;

- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними при відсутності у відповіді студента доказів і раціональних аргументів на їх користь;

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді, або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

Виконання абітурієнтами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер: за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок абітурієнт знімається з іспиту та одержує 0 балів.

Загальна підсумкова оцінка за екзамен дорівнює сумі балів, отриманих за відповіді по чотирьом питанням.

Оцінювання знань абітурієнтів, що складають іспит, здійснюється за 100 бальною шкалою. Бали переводяться в 4-х бальну (національну) шкалу у такому порядку:

Оцінка за 100- бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
81-100	5 / відмінно
60-80	4 / добре
24-59	3 / задовільно
0-23	2 / незадовільно

Результати екзамену фіксуються в екзаменаційній відомості.